

Crna Gora
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu
i fitosanitarne poslove

Adresa: Serdara Jola Piletića br.26,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 20 201 946
www.ubh.gov.me

Broj: 00311-312/24-75/A

Podgorica, 17. januar 2024.godine

OPŠTINAMA,

N/R PREDsjedNICIMA OPŠTINA

Predmet: Obavještenje o pojavi afričke kuge svinja prvi put u Crnoj Gori, kod divljih svinja

Poštovani,

Obavještavamo Vas da je u Crnoj Gori potvrđen slučaj naročito opasne zarazne bolesti afrička kuga svinja, kod divljih svinja. Naime, Specijalistička veterinarska laboratorija je, dana 14.01.2024. godine, u dostavljenim uzorcima uginulih divljih svinja, uzetim na lokaciji Kovači, u neposrednoj blizini granice sa Bosnom i Hercegovinom, na teritoriji opštine Nikšić, utvrdila prisustvo genoma virusa afričke kuge svinje.

Prema podacima Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH), bolest je u Evropi prisutna od 2007. godine i nezaustavljivo se širi evropskim kontinentom, kod domaćih i divljih svinja. U susjednim zemljama prvi put se pojavila 2019. godine u Republici Srbiji, nakon čega slijede Sjeverna Makedonija (2022), Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Kosovo (2023), te je bilo očekivano da će se bolest pojaviti i u Crnoj Gori.

Ova bolest nije zoonoza, odnosno ljudi ne mogu oboljeti od virusa afričke kuge svinja, ali meso oboljelih životinja nije podobno za ishranu!

Kako smo se u par navrata već obratili vama, koristimo ovu priliku da još jednom apelujemo:

U skladu sa Zakonom o veterinarstvu ("Sl.list CG broj 30/12, 48/15, 52/16 i 43/18), član 104 st. 3 i 4, obaveza je jedinice lokalne samouprave da obezbijede sakupljanje i uništavanje leševa zaraženih životinja i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla. Takođe je zakonom definisano da više jedinica lokalne samouprave može sporazumno obezbijediti vršenje ovih poslova.

Na osnovu dosadašnjeg iskustva pri zbrinjavanju leševa oboljelih ili uginulih životinja na gazdinstvima prepoznali smo realna ograničenja za sprovođenje ovog postupka od strane vlasnika životinja (staračka domaćinstva, nemogućnost iskopa dubokih jama i dr), kao i u dijelu zaštite životne sredine. Važno je i postupanje i neškodljivo uklanjanje leševa divljih svinja, u slučaju potrebe.

Prepoznavajući važnost zbrinjavanja leševa zaraženih životinja i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla, na propisani način kao jednu od glavnih mjera kojom se sprječava širenje bolesti, neophodno je da se organi lokalne samouprave sa raspoloživim komunalnim službama i mehanizacijom pripreme i stave na raspolaganje za pružanje pomoći veterinarskoj službi u izvršavanju ove mjere, u slučaju potrebe.

Neophodno je:

(1) da u graničnim opštinama sa pripadajućim graničnim prelazima obezbijedite kontejnere sa poklopcem radi odlaganja oduzete hrane od putnika od strane ovlašćenih službenih lica, kao i njenog neškodljivog odvoženja i uklanjanja na određenim mjestima. U prilogu vidi preporučene uslove za kontejnere.

(2) da odmah odredite mjesto na kojem bi se, u slučaju pojave bolesti, vršilo zakopavanje (jama-grobnica ili stočno groblje) ili spaljivanje leševa zaraženih životinja i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla. U prilogu preporučeni uslovi za jamu- grobnicu, stočno groblje ili izuzetno zakopavanje na gazdinstvu, spaljivanje, kao i uslove za prevozna sredstva za odvoženje leševa i ostalih nus proizvoda životinjskog projekla.

(3) da obezbijedite dezinfekciona sredstva u dovoljnoj količini, kako bi se mogla izvršiti dezinfekcija vozila za premještanje životinja, kao i drugih neophodnih prostora, opreme i predmeta koji su bili u kontaktu sa zaraženim životinjama, kao i dezinfekcija ljudstva. U prilogu vidi preporučene uslove za dezinfekciona sredstva.

Napominjemo da je Vlada usvojila Plan upravljanja kriznim situacijama u slučaju pojave afričke kuge svinja.

Od ostalih mjera koje sprovodi Uprava u saradnji sa veterinarskim službama, je i pojačano informisanje držaoca svinja i davanje preporuka da se svaka promjena zdravstvenog stanja odmah prijavi nadležnoj veterinarskoj ambulnti, a pojačan je i nadzor nad svinjama od strane veterinarskih ambulanti. Specijalistička veterinarska laboratorija u Podgorici je osposobljena za brzu i pouzdanu laboratorijsku dijagnostiku i formiran je Stručni tim za praćenje i nadzor bolesti.

Nadam se da ćete razumjeti ozbiljnost situacije i da ćete pravovremeno preuzeti potrebne aktivnosti definisane propisima, kako bi smo, na adekvatan način sproveli sve mjere za suzbijanje bolesti u slučaju izbijanja na teritoriji Vaše opštine.

S poštovanjem,

Vladimir Đaković

DIREKTOR

Prilog – preporučena praksa za zbrinjavanje leševa i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla

1. Kontejneri za odlaganje oduzete hrane životinjskog porijekla na graničnim prelazima

Kontejneri moraju:

- da se potpuno zatvaraju i da je onemogućeno ispadanje materijala i neovlašćeno korišćenje sadržaja;
- da su nepropusni;
- da su izrađeni od materijala koji se lako čisti, pere i dezinfikuju;
- da su vidno obeleženo.

Nakon punjenja kontejnera rizični sadržaj je neophodno odložiti na jedan od propisanih načina odlaganja nus proizvoda životinjskog porijekla (zakopavanje, spaljivanje).

Nakon svakog korišćenja neophodno je izvršiti čišćenje, pranje i dezinfekciju kontejnera.

Sredstva za dzinfekciju moraju biti na bazi: natrijum hidroksida (NaOH); hlora; formalina; fenola i joda.

2. Mjesta za neškodljivo zakopavanje ili spaljivanje

U slučaju neškodljivog uklanjanja primjenom metoda jama-grobnica ili stočnog groblja neophodno je da budu van naseljenog mjesta i na području koje urbanističkim planom nije predviđeno za izgradnju stambenih objekata, industrijskih objekata i objekata za proizvodnju, držanje i promet životinja, na zemljištu koje nije vodoplavno i podvodno, pored vodotokova i izvora, mora da bude ograđeno tako da se onemogućí prilaz životinjama i mora imati prilazni put.

Jama - grobnica:

Dubina mora da bude najmanje 5 metara, a dno mora najmanje biti 1 metar iznad najvišeg nivoa podzemnih voda. Bočni zidovi jame grobnice, moraju da budu zidani tako da propuštaju tečnost. Prostor oko jame - grobnice, u širini od najmanje 50 cm, mora da bude od čvrstog materijala, sa padom prema okolnom terenu. Jama - grobnica mora da ima gornju ploču sa poklopcem. Ploča mora da bude uzdignuta od okolnog terena, a poklopac mora da bude takve konstrukcije da onemogućava izlaženje neprijatnih mirisa i da može da se zaključava.

Neškodljivo uklanjanje životinjskih leševa i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla ubacivanjem u jama - grobnicu vrši se dok se jama - grobnica ne napuni do visine 1 m ispod poklopca. Kada se jama - grobnica napuni, poklopac se obezbeđuje od otvaranja, a jama - grobnica se vidno označava (mjesto i datum) i stavlja van upotrebe.

Jama - grobnica može ponovo da se upotrebljava posle isteka 10 godina od dana stavljanja van upotrebe, a u slučaju pojave antraksa nakon 50 godina.

Jamu -grobnicu neophodno je propisno obilježiti.

Stočno groblje:

Životinjski leševi i ostali nus proizvodi životinjskog porijekla zakopavaju se na stočnom groblju tako da debljina zemlje iznad životinjskih leševa i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla mora da bude najmanje 1 m.

Trava i bilje sa stočnog groblja ne smeju da se koriste, već moraju povremeno da se kose i spaljuju na licu mesta.

Stočni grob može ponovo da se upotrebljava posle isteka 10 godina od dana zakopavanja leša, a u slučaju pojave antraksa nakon 50 godina.

Stočno groblje je neophodno propisno obilježiti.

Zakopavanje na mjestu uginuća

Izuzetno životinjski leševi mogu da se zakopavaju na mjestu uginuća, odnosno zemljištu držaoca životinje kad to odredi nadležni organ, s tim da mjesto na kome se leš zakopava bude najmanje 20 m udaljen od objekta za snabdevanje vodom. Dno mjesta na kome se leš zakopava mora da bude najmanje 1 m iznad najvišeg nivoa podzemnih voda. Prostor za ubacanje leševa je 2 metra, a preostala 2 metra je neophodno prekriti sa

zemljom. Mjesto gdje se zakopavaju životinje koje je 6 metara dugačko, 3 metra široko, a 4 metra duboko je odgovarajuće za oko 60 svinja.

Prije zakopavanja na stočnom groblju ili na mjestu uginuća ili ubacivanja u jamu-grobnicu, životinjski leševi i ostali nus proizvodi životinjskog porijekla posipaju se petrolejom, krečom, hlornim preparatima, karbolnom kiselinom ili drugim preparatima sa jakim mirisom (dekarakterizacija).

3. Prevozna sredstva za odvoženje leševa

Životinjski leševi i ostali nus proizvodi životinjskog porijekla do mjesta neškodljivog uklanjanja dopremaju se specijalnim prevoznim sredstvom koje se ne može koristiti u druge svrhe i koje mora da ispunjava sledeće uslove:

- da se potpuno zatvara i da je onemogućeno ispadanje materijala i neovlašćeno korišćenje sadržaja koji se prevozi;
- da je nepropusno;
- da je izrađeno od materijala koji se lako čisti, pere i dezinfikuje;
- da ima uređaj za utovar leševa;
- da ima opremu i sredstva za dezinfekciju;
- da je vidno obeleženo.

Životinjski leševi i ostali nus proizvodi životinjskog porijekla mogu se otpremati i drugim prevoznim sredstvima ako se stave u posebne nepropustljive posude ili plastičnu ambalažu koja onemogućava ispadanje materijala koji se transportuje.

Posuda i ambalaža moraju biti izrađene od materijala koji se lako čisti, pere i dezinfikuje, odnosno koji se može neškodljivo uništiti.

Prevozna sredstva i korišćena oprema, posle istovara životinjskih leševa i ostalih nus proizvoda životinjskog porekla, moraju se očistiti, oprati i dezinfikovati.

U slučaju materijala koji se ne mogu lako čistiti i prati i dezinfikovati, potrebno ih je dodatno izložiti sunčevoj svjetlosti.

Sredstva za dzinfekciju vozila za premještanje životinja i ostalih nus proizvoda životinjskog porijekla, kao i drugih neophodnih prostora, opreme i predmeta koji su bili u kontaktu sa zaraženim životinjama, kao i za dezinfekciju ljudstva moraju biti na bazi: natrijum hidroksida (NaOH); hlora; formalina; fenola i joda.

4. Spaljivanje

Spaljivanje nus proizvoda vrši se pod nadzorom veterinarskog inspektora radi obezbjeđenja da se nus proizvodi životinjskog porijekla spale:

- do pepela, na odgovarajuće izrađenoj lomači;
- bez ugrožavanja zdravlja ljudi;
- na način kojim se ne ugrožava životna sredina (voda, vazduh, zemljište, biljke i životinje), i kojim se ne prouzrokuje buka odnosno neprijatni mirisi.

Mjesto za spaljivanje treba da bude na najotvorenijem dijelu gazdinstva, udaljeno od privatnih i javnih puteva, a istovremeno da pruža pristup objektu u kojima se drže životinje.

Mjesto za spaljivanje treba da bude daleko od pogleda javnosti i na otvorenom terenu, koji je udaljen od objekata, sijena ili slame, nadzemnih kablova i plitkih podzemnih cijevi i kablova. Treba izbjegavati vjetrovita mjesta.

Za pripremu mjesta za spaljivanje, potrebno je staviti zemlju na površinu koja može primiti broj leševa koji se spaljuju: 2,5 × 1 metar za 5 odraslih svinja.

Kad se napravi mjesto za spaljivanje, sredstvo za spaljivanje treba prelići preko svih materijala. Nakon stavljanja leševa sredstvo za spaljivanje treba prelići i preko leševa. Benzin ili druge jako zapaljive tečnosti NE smiju se koristiti.

U povoljnim uslovima spaljivanje bi trebalo biti završeno u roku od 48 sati. Po potrebi treba dodavati sredstvo za spaljivanje. Kad je požar ugašen, pepeo treba zakopati, a prostor očistiti i dezinfikovati.